

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Анотація. Розглянуто організацію обліку та контролю розрахунків з оплати праці. Висвітлено етапи організації обліку на підприємстві. Запропоновано заходи щодо вдосконалення організації обліку та контролю з оплати праці на підприємстві.

Аннотация. Рассмотрена организация учета и контроля расчетов по оплате труда. Освещены этапы организации учета на предприятии. Предложены меры по совершенствованию организации учета и контроля оплаты труда на предприятии.

Annotation. Organization of accounting and control of payments of wages have been considered. The stages of organization of accounting in a company have been highlighted. Suggestions on the improvement of the organization of accounting and control of wages at an enterprise have been made.

Ключові слова: заробітна плата, організація обліку та контролю оплати праці, етапи організації обліку.

Заробітна плата має важливе значення в системі обліку на підприємстві, вона є основним джерелом доходів робітників підприємств.

Проблема організації оплати праці на підприємстві є однією з найбільш гострих, оскільки в умовах спаду продажів, скорочення чисельності працівників відбуваються зміни в організації праці та її оплати. Саме тому актуальною є проблема вдосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці.

На сьогоднішній день багато науковців досліджують питання оплати праці, проблему її організації та нормативно-правового забезпечення, документування розрахунків з оплати праці, вдосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці.

Дана проблема розглядалась в працях таких провідних вчених і практиків України, як Бутинця Ф. Ф., Кравченко М. А., Івахненко С. В., Науменко В. І., Кулішова В. В. та ін. [1 – 4]. Проте деякі питання обліку та контролю розрахунків з працівниками з оплати праці в умовах його гармонізації з міжнародною практикою досі не вирішені і потребують подальшого дослідження.

Більш детального розгляду потребує питання організації обліку нарахувань та утримань з заробітної плати працівників та автоматизація розрахунків із персоналом.

Актуальним залишається визначення основних завдань щодо вдосконалення організації розрахунків з оплати праці, проблема оптимізації використання трудових ресурсів, зменшення витрат робочого часу, підвищення продуктивності працівників.

Метою даної статті є вивчення стану організації і методики бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві і визначення шляхів їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є система розрахунків з оплати праці.

Предметом дослідження є організація та методика обліку і контролю оплати праці на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Оплата праці є однією з найскладніших категорій, яка відображає різнобічні інтереси сторін суспільно-трудова відносин – працівників, роботодавців та держави.

Особливість оплати праці як економічної категорії полягає у вирішенні нею щонайменше двох життєво важливих проблем: по-перше, відтворення робочої сили, по-друге, мотивації до праці, а, відповідно, і зацікавленості працівників у результативності діяльності своїх організацій, а відтак – розвитку економіки регіонів, країни і суспільства в цілому.

Основним джерелом доходів найманих працівників є і надалі залишатиметься заробітна плата.

У сучасній економічній літературі відсутнє загальноприйняте визначення заробітної плати. В Законі України "Про оплату праці" заробітна плата визначається як винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [5].

Розмір заробітної плати залежить від складності й умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства, установи, організації [6].

Згідно із Законом України "Про оплату праці" держава здійснює регулювання оплати праці працівників підприємств усіх форм власності шляхом установлення розміру мінімальної заробітної плати й інших державних норм і гарантій, установлення умов і розмірів оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, працівників підприємств, установ і організацій, які фінансуються або дотуються з бюджету, а також шляхом оподаткування доходів працівників.

Для правильної організації роботи кадрової служби та розрахункового відділу з працівниками з оплати праці

на підприємствах система організації оплати праці відбувається на підставі: законодавчих та інших нормативних актів, колективних, трудових договорів, правил внутрішнього розпорядку, штатного розкладу, посадових інструкцій тощо.

Однією з умов правильної організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці є чітке документування всіх операцій та подій.

Першим етапом організації обліку розрахунків із заробітної плати є облік особистого складу працівників, який організовується в основному відділом кадрів підприємства. Другим та найважливішим етапом є формування обліку праці та первинного обліку робочого часу. На цьому етапі відбувається вибір системи табельного обліку, розробка внутрішньої інструкції з його ведення, та відбувається контроль за його виконанням. Основним документом обліку використання робочого часу є табель, за допомогою якого отримують дані про фактично відпрацьований час, на підставі якого потім нараховується заробітна плата. Важливим етапом організації обліку є вибір первинних документів, при цьому слід урахувувати кількість документів: чим менше їх буде, тим простіше буде вести облік, тому слід застосовувати універсальні, накопичувальні документи. Основним документом, що регламентує на підприємстві розміри основної та додаткової заробітної плати, а також преміювання працівників та різні додаткові виплати є Положення про оплату праці на підприємстві. Заключним етапом організації обліку розрахунків із заробітної плати є організація виплати заробітної плати, на цьому етапі підприємство самостійно обирає для себе строки виплати заробітної плати працівникам [7].

Також однією з найголовніших складових організації обліку розрахунків з оплати праці є організація контролю, основними завданнями якого є систематичне спостереження за використанням фонду оплати праці, нарахуванням заробітної плати по кожному працівнику, а також термінами її виплати.

Облік праці та заробітної плати слід розглядати як підсистему у загальній системі обліку і контролю. Організація обліку і контролю заробітної плати складається з вибору та впровадження в практичну діяльність методів, способів, прийомів збору та обробки інформації, а також технічних засобів обліку й оргтехніки, які найбільш відповідають конкретним умовам.

З метою більш правильної організації обліку на підприємстві необхідно:

1. У Положенні про облікову політику прописати основні найбільш досконалі методи, процедури, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, у тому числі розрахунків з оплати праці. Прописати та обґрунтувати вибір найефективніших форм та систем оплати праці. Сприятиме підвищенню продуктивності праці, повному використанню робочого часу.

2. Розробити графік документообігу для документів, які безпосередньо пов'язані з обліком розрахунків з оплати праці. Прописати виконавців та строки складання документів, що дозволить оптимізувати час на обробку документів, та забезпечить чіткий рух документів між виконавцями облікового процесу, які безпосередньо пов'язані з обліком оплати праці. Графік документообігу дозволить чітко розподілити функції обліку між відділами бухгалтерії.

3. Що стосується удосконалення організації контролю оплати праці, то раціональним буде створення служби внутрішнього контролю, що дозволить підприємству підвищити інформаційний потенціал, забезпечити знання всіх тонкощів діяльності підприємства, а що безпосередньо стосується розрахунків з оплати праці дозволить здійснювати правильність ведення обліку цієї ділянки.

Здійснюючи побудову або вдосконалення організації обліку оплати праці, підприємства мають підходити до цього питання обґрунтовано, враховуючи доцільність, враховуючи результати наукових досліджень, передового досвіду.

Таким чином, у статті було розглянуто основні етапи обліку та контролю розрахунків з оплати праці; з метою більш правильної організації обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві були запропоновані пропозиції щодо вдосконалення організації обліку та контролю розрахунків з оплати праці.

Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є розробка раціональної організації обліку і контролю оплати праці на підприємстві.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Мултанівська Т. В. Аудит : навч. посібн. / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воїнова, О. О. Вороніна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 336 с. 2. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 року № 180/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80?test=XX7MfyrCSgkyXhRIZivwATiVNI4KYs80msh8Ie6>. – Назва з екрану. 3. Кравченко М. А. Сутність оплати праці як економічної категорії / М. А. Кравченко // Бізнес навігатор. – 2010. – № 1. – С. 3–4. 4. Кулішов В. В. Мікроекономіка : основи теорії і практикум : навч. посібн. / В. В. Кулішов. – Львів : "Магнолія плюс", 2004. – 332 с. 5. Гончар Л. В. Організація внутрішньогосподарського контролю операцій з оплати праці та шляхи його вдосконалення / Л. В. Гончар // Вісник Житомирського державного технічного університету. – № 33. – 2010. – С. 59. 6. Пилипенко А. А. Організація обліку і контролю : підручник / А. А. Пилипенко, В. І. Отенко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 424 с. 7. Аудит : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / Л. В. Дікань, Н. Ф. Чечетова, Ю. О. Голуб та ін. ; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. Л. В. Дікань. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. 76 с.